

gjøre Regning paa, at Initiativ i saadanne Sager blev taget fra Regjeringens Side; men vi ere jo i denne Henseende saa langt borte fra god parlamentarisk Orden, at vi ikke engang have Anledning til at vente noget saadant Initiativ fra Regjeringens Side, og vi have fra den høitærede Konseilspræsident endogsaa hørt en udtrykelig Forvaring imod enhver Reform — saaledes har jeg forstaaet den høitærede Konseilspræsident — af Skattevæsenet, som havde Karakteren af en Reduktion af Indtagter. Naar den høitærede Regjering stiller sig paa dette Standpunkt, saa kategorisk som nogenfinde, — og forsaavidt er Regjeringen konsekvent i sin finantsielle Politikk — tør vi have Ret til at sige, at der er ingen Anledning til at vente, at Regjeringen vil tage Initiativet i Sagen. Fra vor Side beklages dette naturligtvis i høi Grad, forsaavidt der jo ikke er Noget der i høiere Grad end Forslagsstillerne ved saadanne betydelige finantsielle Forslag maa føle, at det er vanskeligt at benytte det private Initiativ i saadanne Sager, og at det kun er med Regjeringens Medvirken som Forudsætning, at man kan have Haab om at gøre noget Saadant igennem. Men ikke desto mindre tror jeg, at det er rigtigt, at det Spørgsmaal, som stærkere og stærkere maa komme frem i Befolkningen, og det i mange forskjellige Kredse af Befolkningen, Spørgsmaalet om Statterreform, kommer tydelig til Orde, og da netop naturligt i denne Samling, den sidste i Valgperioden. Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) syntes heller ikke at være saa fjendelig fundet mod det private Initiativ, naar det havde ramt Forhold, som interesserede ham særlig, og han nævnte i denne Henseende et Par Forslag, som han havde ønsket at se fremsatte; jeg veed ikke, om han derved tænkte sig dem mulig fremsatte ved det private Initiativ eller ubelukkende tænkte sig dem fremsatte fra Regjeringens Side. Han nævnte Skoleloven og ved Siden af, men ganske vist noget flygtigt, Forslag om Understøttelse til Trængende af Arbejderklassen. Skoleloven stod imidlertid for ham som det Væsentligste, og det er jo ogsaa den, han har omfattet med en særlig Interesse i de sidste Aar. Da den atter er bragt paa Bane, vil jeg derom kun sige, at den rammes af den samme Bemærkning, som jeg før fremsatte som min Mening, nemlig at jeg ikke ønsker at deltage i at styrke Statens Virksomhed paa Omraader, hvor den ikke er strengt nødvendig. Jeg kan derfor ikke Andet end ligesom tidligere erklære mig for en principiel Modstander af en gennemført organisk Skolelov. Jeg tror, at der er Anledning til Reformen paa dette Omraade, og at de kunne gennemføres i smaa Stykker; men enhver Organisation af Skolen kan jeg ikke se anderledes end som en Fare for en sund Udvikling af Skolevæsenet i Danmark, og det er ogsaa endnu min Opfattelse, at de Forventninger,

der knyttes til Behandlingen af en Skolelov, ville vise sig at blive skuffede; thi Anskuelserne ville vist, naar det kommer til Stykket, aabenbare sig at være saa fjært liggende fra hinanden, at det vil være et frugtesløst Arbejde at forsøge paa at fortsætte Behandlingen af denne Sag; — men det er jo ganske vist muligt, at Modsætningerne ogsaa der kunne mødes. Jeg gjentager, at det for mit Vedkommende ikke staar som noget Heldigt, om det skulde lykkes at gennemføre en virkelig Organisation af Skolen med den deraf flydende nødvendige eller naturlige Følge, en Forstærkelse af Statens Betydning, Indgriben og Virksomhed paa dette Omraade.

Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) kom dernæst ind paa en Betragtning af de militære Udgifter. Jeg kjender hans Beregninger, deres Karakter og Fremstillingsmaade fra tidligere Forhandlinger, som vi have ført ogsaa udenfor denne Sal, saa godt, at jeg paa Forhaand omtrent kjendte de Resultater, han vilde komme til, kjendte Traadene i hele Regnesystemet fra Begyndelsen af og kunde tælle og lægge sammen; men jeg ventede, at han var naaet til samme Resultat, som han tidligere var kommen til, nemlig at de militære Udgifter udgjorde Halvdelen af vore ordinære Indtægter. Man maa imidlertid erindre, at det ærede Medlem er meget hurtig i sin Udvilling, og han har allerede passeret dette Standpunkt: $\frac{1}{2}$ og er naaet til $\frac{2}{3}$ (Stemmer: $\frac{5}{9}$!), ja, om Forlæbelse, $\frac{2}{3}$, men hvem veed? til $\frac{2}{3}$ naaer vi maaske ogsaa, naar vi bare give Tid! Jeg kan dog ikke Andet end gjøre opmærksom paa den noget besynderlige Beregningsmaade, som det ærede Medlem tillader sig overfor Budgettets Tal, idet han uden videre sletter visse Indtægter, som han ikke har Lykt til at tage med i Betragtning, og paa den anden Side ogsaa sletter visse Udgiftsposter, som han heller ikke synes at have Lykt til at gaa ind paa. Naar man saaledes reducerer Udgifterne paa sin Maade, i alt Væsentligt efter et Skøn, saa er det ikke saa vanskeligt at naae til Halvdelen eller $\frac{2}{3}$ o. s. fr., hvilket Resultat man nu endelig vil naae til. Jeg kan ikke Andet end udtale det Ønske, at hele den Betragtning, som det ærede Medlem nu igaar gjorde gjældende med Hensyn til de militære Udgifter, var kommen frem ifjor, om det ærede Medlem ved Indledning af de militære Forhandlinger ifjor havde givet os dette Billede, han nu er naaet til; men ærede Medlemmer, som erindre Diskussionen i Begyndelsen af Samlingen ifjor, ville undres over, hvilken Farvens Modsætning der er mellem det ærede Medlems Udtalelser dengang og saaledes, som vi havde den Fornøielse at høre den igaar. Jeg tror, at Lilliden til Fremstillingen, Beregningen, Tællene og Opfattelsen i det Hele vilde være noget sikkrere, naar der ikke havde været en saa stærk Modsætning mellem Koloriten